

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

03 травня 2018 р.

Київ

№ 230-р

Про визнання підтримки суб'єктів господарювання, зазначеної у повідомленні, такою, що не є державною допомогою відповідно до Закону

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет), розглянувши подання Департаменту моніторингу і контролю державної допомоги від 16.04.2018 № 5-01/29-ДД/127-зв та повідомлення про нову державну допомогу, надіслане листами Департаменту міського господарства Одеської міської ради:

- 1) від 29.12.2017 № 2106/вих (вх. № 5-01/29-ДД від 22.01.2018);
- 2) від 05.03.2018 № 357/вих (вх. № 106-ПДД від 06.03.2018), яке було подано на виконання пункту 2 розділу 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та за формою, що передбачена додатком 1 до Порядку подання та оформлення повідомлення про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 04.03.2016 № 2-рп та зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 04.04.2016 за № 501/28631 (далі – Порядок 2-рп),

ВСТАНОВЛЕНО:

1. ПОРЯДОК ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДТРИМКУ

- (1) Листами від 29.12.2017 № 2106/вих (вх. № 5-01/29-ДД від 22.01.2018), від 05.03.2018 № 357/вих (вх. № 106-ПДД від 06.03.2018) Департаментом міського господарства Одеської міської ради відповідно до пункту 2 розділу 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» було подано повідомлення про нову державну допомогу (далі – Повідомлення).
- (2) Антимонопольним комітетом України (далі – Комітет) листом від 06.02.2018 № 500-29/05-1487 залишено Повідомлення без руху та запитано додаткову інформацію. Листами від 05.03.2018 № 357/вих (вх. № 106-ПДД від 06.03.2018), від 25.04.2018 № 701/вих. (вх. № 5-500/4932 від 26.04.2018) Департаментом міського господарства Одеської міської ради надано додаткову інформацію до Повідомлення.

2. ВІДОМОСТІ ТА ІНФОРМАЦІЯ ВІД НАДАВАЧА ПІДТРИМКИ

2.1. Надавач підтримки

- (3) Департамент міського господарства Одеської міської ради (65011, м. Одеса, вул. Успенська, 83/85, ідентифікаційний код юридичної особи 34674154).

2.2. Отримувач підтримки

- (4) Комунальне підприємство «Спеціалізоване підприємство комунально-побутового обслуговування» (65026, м. Одеса, вул. Комітетська, 10-А, ідентифікаційний код юридичної особи 03350083).

2.3. Мета (ціль) підтримки

- (5) Метою (ціллю) підтримки є:

- створення належних умов для надання населенню доступних, якісних та безпечних послуг з утримання та експлуатації благоустрою кладовищ;
- підвищення рівня технічного оснащення комунального підприємства «Спеціалізоване підприємство комунально-побутового обслуговування» та ефективності його роботи у місті-курорті Одесі;
- проведення комплексу робіт з улаштування (відновлення) покриття доріг на території кладовищ;
- будівництво та ремонт парканів (заборів) на кладовищах;
- прокладка водопроводу по території кладовищ;
- озеленення, забезпечення зовнішнього освітлення, покращення естетичного вигляду;
- здійснення заходів, спрямованих на покращення технічного і санітарного стану території.

2.4. Очікуваний результат

- (6) Покращення технічного оснащення комунального підприємства «Спеціалізоване підприємство комунально-побутового обслуговування» та ефективності його роботи, також створення належних умов для надання населенню доступних, якісних та безпечних послуг з утримання в належному стані кладовищ міста, забезпечення та збереження їх технічного та естетичного стану, підвищення експлуатаційних якостей та продовження їх строків служби.

2.5. Форма підтримки

- (7) Субсидія на утримання та благоустрій кладовищ (в тому числі організація поховання одиноких громадян).

2.6. Обсяг підтримки

- (8) Загальний обсяг підтримки – 131 851,00 тис. грн.

- (9) З них:

2018 рік – 29 519,00 тис. грн;

2019 рік – 33 025,00 тис. грн;

2020 рік – 34 132,00 тис. грн;

2021 рік – 35 175,00 тис. грн.

2.7. Підстава для надання підтримки

- (10) Проект Міської цільової програми благоустрою м. Одеси на 2018 – 2021 роки.

2.8. Тривалість підтримки

(11) з 01.01.2018 по 31.12.2021.

3. ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ПРОГРАМИ

(12) Метою Міської цільової програми благоустрою м. Одеси на 2018 – 2021 роки (далі – Програма) є благоустрій та поточне утримання кладовищ, організація поховання самотніх громадян, осіб без певного місця проживання, осіб, від поховання яких відмовилися рідні, знайдені, невпізнані трупи, у разі відсутності родичів або осіб чи установ, які можуть взяти на себе організацію поховання.

(13) Програма спрямована на утримання в належному стані кладовищ міста, на забезпечення та збереження їх технічного та естетичного стану, підвищення експлуатаційних якостей та продовження їх строків служби.

(14) Комплексним благоустроєм кладовищ вважається проведення комплексу робіт з улаштування (відновлення) покриття доріг, озеленення, забезпечення зовнішнього освітлення та здійснення інших заходів, спрямованих на поліпшення технічного і санітарного стану території, покращення естетичного вигляду. Більшість міських кладовищ побудовані понад 50 років тому. Саме тому їх утримання потребує значних матеріальних вкладень.

(15) Комунальне підприємство «Спеціалізоване підприємство комунально-побутового обслуговування» є балансоутримувачем комунального майна міста Одеси, а саме: одинадцяти кладовищ із загальною площею земельних ділянок 5032502 м² та нежитлових будівель на кладовищах загальною площею 9483,8 м².

(16) Вирішення проблем з поліпшення технічного та естетичного стану, продовження строків служби кладовищ здійснюватиметься шляхом:

- будівництва дорожнього покриття кладовищ;
- будівництва огорож кладовищ;
- прокладання водопроводу;
- улаштування освітлення кладовищ;
- обрізки гілля дерев, повалення аварійних дерев;
- вивезення сміття;
- капітального та поточного ремонту доріг, огорож, приміщень кладовищ;
- поточного утримання кладовищ.

(17) Програма передбачає проведення комплексу управлінських, економічних і правових заходів, спрямованих на збереження та осучаснення кладовищ. Реалізація Програми буде здійснюватися за такими напрямками:

- комплексна оцінка фактичного та прогнозованого стану кладовища;
- проведення зовнішнього благоустрою кладовища.

4. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

4.1. Ознаки державної допомоги

(18) Відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів

господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.

- (19) Отже, державна підтримка є державною допомогою, якщо одночасно виконуються такі умови:
- підтримка надається суб'єкту господарювання;
  - державна підтримка здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;
  - підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності;
  - підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.
- (20) Відповідно до частини другої статті 1 Закону, терміни «суб'єкт господарювання», «товар», «економічна конкуренція (конкуренція)» вживаються у Законі у значенні, наведеному в Законі України «Про захист економічної конкуренції».

4.2. Благоустрій кладовища як об'єкт державної допомоги

- (21) Згідно зі статтею 30 Закону України «Про місцеве самоврядування України» до власних (самоврядних) повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить: організація благоустрою та здійснення контролю за станом благоустрою населених пунктів; забезпечення утримання в належному стані кладовищ, інших місць поховання та їх охорони.
- (22) Відповідно до статті 10 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» до повноважень сільських, селищних і міських рад та їх виконавчих органів у сфері благоустрою населених пунктів, зокрема, належить:
- затвердження місцевих програм та заходів з благоустрою населених пунктів;
  - затвердження правил благоустрою територій населених пунктів;
  - створення в разі необхідності органів і служб для забезпечення здійснення спільно з іншими суб'єктами комунальної власності благоустрою населених пунктів, визначення повноважень цих органів (служб);
  - забезпечення виконання місцевих програм та здійснення заходів з благоустрою населених пунктів.
- (23) Згідно зі статтею 22 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» комплексним благоустроєм вважається проведення на визначеній території населеного пункту (мікрорайон, квартал, парк, бульвар, вулиця, провулок, узвіз тощо) комплексу робіт з улаштування (відновлення) покриття доріг і тротуарів, обладнання пристроями для безпеки руху, озеленення, забезпечення зовнішнього освітлення та зовнішньої реклами, встановлення малих архітектурних форм, здійснення інших заходів, спрямованих на поліпшення інженерно-технічного і санітарного стану території, покращання її естетичного вигляду.
- (24) Статтею 15 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» визначено, що:
- органи державної влади та **органи місцевого самоврядування можуть утворювати підприємства для утримання об'єктів благоустрою державної та комунальної власності;**

- підприємство та балансоутримувач забезпечують належне утримання і своєчасний ремонт об'єкта благоустрою власними силами або можуть на конкурсних засадах залучати для цього інші підприємства, установи та організації;
  - орган державної влади або **орган місцевого самоврядування за поданням підприємства чи балансоутримувача щорічно затверджує заходи з утримання та ремонту об'єкта благоустрою державної або комунальної власності на наступний рік та передбачає кошти на виконання цих заходів.** Орган державної влади та орган місцевого самоврядування, підприємство та балансоутримувач несуть відповідальність за виконання затверджених заходів у повному обсязі.
- (25) Відповідно до частини третьої статті 20 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» **фінансування місцевих програм з благоустрою населених пунктів проводиться за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів.**
- (26) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» до об'єктів благоустрою населених пунктів, зокрема, належать кладовища.
- (27) Статтею 30 Закону України «Про поховання та похоронну справу» утримання кладовищ, військових кладовищ, військових ділянок на кладовищах, військових братських та одиночних могил, земельних ділянок для почесних поховань, братських могил, а також могил померлих одиноких громадян, померлих осіб без певного місця проживання, померлих, від поховання яких відмовилися рідні, місць поховань знайдених невідомих трупів покладено на виконавчі органи сільської, селищної, міської ради і забезпечується за рахунок коштів місцевого бюджету.
- (28) Згідно з частинами п'ятою та шостою статті 8 Закону України «Про поховання та похоронну справу» органи місцевого самоврядування та їх виконавчі органи в межах своєї компетенції: забезпечують будівництво, утримання в належному стані та охорону місць поховання, створюють ритуальні служби тощо. Для організації (утворення), будівництва, утримання в належному стані та охорони місць поховання сільські, селищні, міські ради можуть створювати спеціалізовані комунальні підприємства.
- (29) Статтею 9 Закону України «Про поховання та похоронну справу» визначено поняття ритуальної служби – це спеціалізовані комунальні підприємства, що створюються органами місцевого самоврядування в порядку, встановленому законом.
- (30) Статтею 4 Закону України «Про поховання та похоронну справу» передбачено, що діяльність у галузі поховання базується, зокрема, на принципі компенсації державою витрат, пов'язаних з похованням померлих, відповідно до зазначеного Закону.
- (31) Пунктом 19 Необхідного мінімального переліку вимог щодо порядку організації поховання і ритуального обслуговування населення, затвердженого наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства України № 193 від 19.11.2003, організація поховання одиноких громадян, осіб без певного місця проживання, осіб, від поховання яких відмовилися рідні, знайдених, невідомих трупів, у разі відсутності родичів або осіб чи установ, які можуть взяти на себе організацію поховання, покладається на ритуальні служби згідно із замовленням медичних закладів за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів.
- (32) Відповідно до статті 22 Бюджетного кодексу України: для здійснення програм та заходів, які реалізуються за рахунок коштів бюджету, бюджетні асигнування надаються

розпорядникам бюджетних коштів. За обсягом наданих прав розпорядники бюджетних коштів поділяються на головних розпорядників бюджетних коштів та розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня.

- (33) Головні розпорядники коштів місцевих бюджетів визначаються рішенням про місцевий бюджет відповідно до пунктів 2 і 3 частини другої статті 22 Бюджетного кодексу України. Головний розпорядник бюджетних коштів – Департамент міського господарства Одеської міської ради:
- розробляє плани діяльності на плановий та наступні за плановим два бюджетні періоди (включаючи заходи щодо реалізації інвестиційних проектів);
  - організовує та забезпечує на підставі плану діяльності та індикативних прогнозних показників бюджету на наступні за плановим два бюджетні періоди складання проекту кошторису та бюджетного запиту і подає їх місцевому фінансовому органу;
  - отримує бюджетні призначення шляхом їх затвердження рішенням про місцевий бюджет; приймає рішення щодо делегування повноважень на виконання бюджетної програми одержувачем бюджетних коштів, розподіляє та доводить до одержувача у встановленому порядку обсяги бюджетних асигнувань;
  - затверджує плани використання бюджетних коштів одержувача бюджетних коштів.

5. ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗГЛЯДУ ПОВІДОМЛЕННЯ

- (34) Відповідно статті 1 Закону державна допомога суб'єктам господарювання – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.
- (35) Відповідно до Положення про Департамент міського господарства Одеської міської ради у новій редакції, затвердженого рішенням Одеської міської ради від 26.07.2017 № 2256-VII, на Департамент покладені, зокрема, функції з контролю за організацією утримання в належному стані кладовищ, військових поховань та меморіальних комплексів.
- (36) Розпорядженням міського голови від 14.03.2016 № 197 «Про призначення уповноважених органів для здійснення контролю за ефективною діяльністю комунальних підприємств» Департамент міського господарства Одеської міської ради призначено уповноваженим органом для здійснення контролю за ефективною діяльністю комунального підприємства «Спеціалізоване підприємство комунально-побутового обслуговування».
- (37) Відповідно до Статуту, затвердженого рішенням Одеської міської ради від 14.12.2017 № 2775-VII, комунальне підприємство «Спеціалізоване підприємство комунально-побутового обслуговування» створено з метою:
- забезпечення функціонування місць поховань, утримання кладовищ;
  - експлуатація та утримання крематорію;
  - організація поховання одиноких громадян, осіб, які проживали в закладах різних типів, бездомних осіб, виявлених померлих, якщо відсутні родичі або особи, які бажають взяти на себе організацію поховання за рахунок цільового фінансування з бюджету міста;
  - перевезення померлих з місць знаходження.

- (38) Відповідно до інформації, наданої Департаментом міського господарства Одеської міської ради, комунальне підприємство «Спеціалізоване підприємство комунально-побутового обслуговування» створене Одеською міською радою як ритуальна служба з метою реалізації самоврядних повноважень (функцій) органів місцевого самоврядування з утримання та благоустрою кладовищ (в тому числі організації поховання одиноких громадян), які належать до комунальної власності територіальної громади міста Одеси і є об'єктами загального користування, діяльність якої в цій частині не передбачає одержання будь-якого доходу і повністю фінансується за рахунок коштів місцевого бюджету.
- (39) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», економічна конкуренція (конкуренція) – це змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку. Ринок у свою чергу є сферою обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.
- (40) Під господарською діяльністю у статті 3 Господарського кодексу розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.
- (41) Отже, для того, щоб мати вплив на економічну конкуренцію (спотворювати або загрожувати спотворенням конкуренції), допомога суб'єктові господарювання повинна стосуватися діяльності такого суб'єкта щодо виробництва товару (виконання робіт, надання послуг), який має вартісний характер і цінову визначеність та бере участь у господарському обороті на ринку.
- (42) Послуги комунального підприємства «Спеціалізоване підприємство комунально-побутового обслуговування» як ритуальної служби, створеної на підставі закону спеціально для реалізації повноважень органу місцевого самоврядування з утримання та благоустрою кладовищ (в тому числі організації поховання одиноких громадян), які належать територіальній громаді міста Одеси, повністю фінансуються за рахунок місцевого бюджету, надаються населенню безкоштовно, не реалізуються на ринку, у розумінні Закону України «Про захист економічної конкуренції», та не беруть участі у господарському обороті.
- (43) Як наслідок, підтримка у формі субсидії на утримання та благоустрій кладовищ (в тому числі організації поховання одиноких громадян), що виділяється на підставі проекту Міської цільової програми благоустрою м. Одеси на 2018 – 2021 роки для комунального підприємства «Спеціалізоване підприємство комунально-побутового обслуговування» з 01.01.2018 по 31.12.2021 у сумі 131 851,00 тис. грн, **не є державною допомогою відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».**
- (44) Разом з тим слід зазначити, що:
- фінансування комунального підприємства «Спеціалізоване підприємство комунально-побутового обслуговування» за рахунок ресурсів держави повинно спрямовуватися лише на покриття витрат, які пов'язані з утриманням та благоустроєм кладовищ (в тому числі організацією поховання одиноких

громадян) і в жодному разі не повинні покривати витрати на здійснення підприємницької діяльності;

- використання коштів державної підтримки комунальним підприємством «Спеціалізоване підприємство комунально-побутового обслуговування» на здійснення підприємницької діяльності може містити ознаки державної допомоги;
- комунальне підприємство «Спеціалізоване підприємство комунально-побутового обслуговування» має забезпечити розподіл рахунків для обліку основного виду діяльності (утримання та благоустрій кладовищ (в тому числі організація поховання самотніх громадян)) та додаткового (підприємницької діяльності).

- (45) Експертами проекту технічної допомоги Європейського Співтовариства «Підтримка Антимонопольного комітету України у впровадженні правил державної допомоги» підтримано зазначену позицію листом від 12.04.2018 № SESAR2018/04-05.
- (46) Відповідно до частини десятої статті 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Антимонопольний комітет України може відкликати прийняте ним рішення, якщо воно прийнято на підставі недостовірної інформації, що призвело до прийняття необґрунтованого рішення, та прийняти нове рішення у порядку, встановленому цією статтею.
- (47) Враховуючи викладене, керуючись статтями 7 і 16 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 8 і 10 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та пунктом 14 розділу IV Порядку подання та оформлення повідомлень про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 4 березня 2017 року № 2-рп, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 4 квітня 2016 року за № 501/28631, на підставі інформації, наданої Департаментом міського господарства Одеської міської ради, Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

Визнати, що підтримка у формі субсидії на утримання та благоустрій кладовищ (в тому числі організацію поховання самотніх громадян), що виділяється на підставі проекту Міської цільової програми благоустрою м. Одеси на 2018 – 2021 роки для комунального підприємства «Спеціалізоване підприємство комунально-побутового обслуговування» з 01.01.2018 по 31.12.2021 у сумі 131 851,00 тис. грн, **не є державною допомогою відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».**

Голова Комітету

Ю. ТЕРЕНТЬСВ